

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**



ЗАТВЕРДЖЕНО:
Ректор «ДЗ Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»
Олена КАРАМАН

ПРОГРАМА
предметного тесту з педагогіки та психології єдиного
фахового вступного випробування для вступу на навчання
для здобуття ступеня магістра на основі НРК 6, НРК 7

Полтава – 2024

ЗМІСТ

I. Загальні положення	3
II. Деталізована структура предметного тесту	4
III. Критерії оцінювання	9
IV. Література.....	10

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма фахового іспиту з «Педагогіки та психології» укладена на основі Програми предметного тесту з педагогіки та психології єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі НРК 6, НРК7, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 01квітня 2024 року № 426.

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0426729-24#Text>

УЗАГАЛЬНЕНА СТРУКТУРА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ

Найменування розділу	Питома вага розділу, %
1. Основи педагогіки та психології	13-17
2. Історія і теорія педагогіки та психології	20-30
3. Методи дослідження у педагогіці та психології	13-17
4. Прикладні психолого-педагогічні засади освіти, навчання, виховання та розвитку особистості	40-50

КОГНІТИВНІ РІВНІ ОХОПЛЕННЯ:

Рівень А. Необхідний кваліфікаційний рівень "Знання".

Рівень В. Необхідний кваліфікаційний рівень "Знання", "Розуміння".

Рівень С. Необхідний кваліфікаційний рівень "Знання", "Розуміння", "Застосування".

Рівень D. Необхідний кваліфікаційний рівень "Знання", "Розуміння", "Застосування" та "Аналіз"/"Синтез"/"Оцінка".

II. ДЕТАЛІЗОВАНА СТРУКТУРА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ.

РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

Педагогіка та психологія у структурі сучасних наук.

Педагогіка в системі наук про людину. Об'єкт, предмет, функції та завдання педагогіки.

Об'єкт, предмет психології. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології.

Основні категорії педагогіки: освіта, навчання, виховання, формування, розвиток, самоосвіта, самовиховання, саморозвиток.

Основні категорії психології: психіка, свідомість, особистість, діяльність, спілкування, образ.

Структура та основні галузі педагогіки.

Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія.

Загальні закономірності розвитку і соціалізації особистості

Процес розвитку особистості. Біологічні (вродженість, спадковість) та соціальні (соціалізація, середовище, діяльність та виховання) чинники та закони психічного розвитку особистості.

Співвідношення понять «людина», «особа», «індивід», «особистість» та «індивідуальність».

Характеристика особистості учня як суб'єкта освітнього процесу.

Вікова періодизація психічного розвитку особистості (за Е. Еріксоном). Вікові та індивідуально-типологічні особливості розвитку особистості та їх урахування в освітньому процесі.

Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали.

Спрямованість особистості. Мотивація навчальної діяльності.

Гра, навчання, праця як види діяльності. Діяльність учня в освітньому процесі та її види. Сутність та характеристика навчальної діяльності школяра.

Закономірності психічного розвитку та принципи навчання і виховання як основні механізми соціалізації та розвитку особистості учня.

Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція). Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ: та нові медіа: Інтернет, соціальні мережі) соціалізації. Поняття ресоціалізації.

Цінності та ціннісні орієнтації особистості. Життєві перспективи. Цілі життя. Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність та риси.

РОЗДІЛ 2. ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

Педагогічна та психологічна думка XVII - початок XX ст.

Педагогічна теорія Я.-А. Коменського.

Проблеми розвитку особистості у педагогічній спадщині Г. Сковороди.

Кордоцентризм у психолого-педагогічних поглядах П. Юркевича.

«Вільне виховання» в педагогічній системі М. Монтессорі.

М. Грушевський про українську мову й українську школу.

Антропоцентризм як провідна ідея творчості К. Ушинського.
О. Лазурський: вчення про нахили та обдарованість особистості. Психологія як наука про безпосередній досвід: В. Вундт.
Полікультурність - головний принцип педагогічної позиції М. Драгоманова.
Педагогічна та психологічна думка ХХ - початку ХХІ ст.
Психоаналітична теорія З. Фрейда. Структура особистості: Воно (Id), Я (Ego) і Над-Я (Super Ego). Етапи психосексуального розвитку особистості. Механізми психологічного захисту особистості.
Індивідуальна психологія А. Адлера. Комплекс меншовартості.
Аналітична психологія К.-Г. Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого.
Неофройдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон). Класичний біхевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необіхевіоризм (А. Бандура). Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом). Генетична психологія Ж. Піаже.
Ідеї педагогічної психології у працях С. Балая.
Г. Костюк про навчально-виховний процес та психічний розвиток учнів.
Гуманістична педагогіка В. Сухомлинського.
С. Френе: школа успіху і радості.
Вальдорфська школа: ідея цілісного виховання (Р. Штайнер).
Концепція соціально-особистісного виховання А. Макаренка.
Виховний ідеал Г. Ващенко.
Система української освіти: принципи, види, рівні освіти, типи закладів освіти (згідно із Законом України «Про освіту» (чинна редакція).

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПЕДАГОГІЦІ ТА ПСИХОЛОГІЇ **Планування та забезпечення якості дослідження**

Наукові дослідження в педагогіці та психології: різновиди, проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет.

Програма дослідження: структура, вимоги до її складання та етапи дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні.

Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування.

Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність.

Методи збирання інформації

Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача.

Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний) та основні етапи проведення.

Поняття «тестування». Види тестів: проєктивні тести, тести дослідження особистості, тести пізнавального розвитку, тести досягнень, педагогічне тестування.

Методи опитування. Анкетування (поштові, пресові, он-лайн, експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та до формулювання питань. Інтерв'ювання.

Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування.

Соціометрія: процедура застосування та інструментарію (анкета, шкали).
Аналіз продуктів діяльності. Аналіз документів. Контент-аналіз.

Методи аналізу емпіричних даних.

Вимірювання: визначення, види, рівні.

Описова статистика. Кількісний та якісний аналіз даних.

Аналіз кореляційного зв'язку між двома змінними. Коефіцієнти кореляції.

РОЗДІЛ 4. ПРИКЛАДНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ОСВІТИ, НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Освіта і навчання особистості

Дидактика як теорія освіти і навчання: її сутність, основні категорії. Парадигми освіти і навчання (гуманістична, особистісно-орієнтована, компетентнісна, рефлексивна).

Процес навчання: сутність і зміст, двосторонній характер, функції (освітня, виховна, розвивальна), структурні елементи навчання (мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми організації навчання, його результати). Навчання, учіння, навчіння.

Поняття про базові принципи навчання та їх характеристика.

Зміст освіти в сучасній школі: сутність та основні поняття. Знання, уміння, навички, компетентності.

Структура навчально-пізнавальної діяльності учнів (сприймання - осмислення - розуміння узагальнення - закріплення). Пізнавальний інтерес, умови його розвитку у навчанні. Етапи та рівні засвоєння знань.

Методи навчання. їх характеристика та класифікації за: джерелом інформації (словесні, наочні, практичні); характером пізнавальної діяльності (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, пошукові); логікою пізнання (індуктивні, дедуктивні, традуктивні). Загальні вимоги до вибору методів навчання.

Засоби навчання: їх ознаки, функції та характеристика. Технічні засоби навчання (візуальні, аудіальні, аудіовізуальні, мультимедійні, інформаційно-комунікаційні).

Види навчання (пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, індивідуальне, інтегроване, диференційоване, ігрове, дистанційне). Компетентнісний підхід у навчанні.

Форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів: фронтальна, групова, кооперативна, колективна, парна, індивідуальна.

Урок як форма організації навчання. Типи і структура уроків за дидактичною метою. Вимоги до підготовки вчителя до уроку.

Активні (соціально-психологічні) форми організації освітнього процесу, їх різновиди: тренінг, диспут, ділова гра, круглий стіл, олімпіада, конкурс, виставка учнівської творчості.

Позаурочні форми навчання: факультативні заняття, просемінари, практикуми, секції, навчальні екскурсії, предметні гуртки, додаткові групові, індивідуальні заняття, домашня навчальна робота учня.

Поняття про контроль навчання, його функції. Види, форми і методи контролю. Рівні навчальних досягнень учнів та їх характеристика. Критерії і норми оцінювання успішності учнів. Поточне, тематичне та підсумкове оцінювання.

Поняття і види педагогічних технологій (розвивальні, проектні, проблемні, ігрові, інтерактивні).

Педагогіка партнерства: педагогічно доцільна (суб'єкт-суб'єктна) взаємодія, концептуальні основи та принципи. Рівні та форми організації партнерської взаємодії.

Виховання особистості

Сутність і структура процесу виховання, його мета і завдання. Поняття виховного впливу та взаємовпливу

Принципи процесу виховання. Характеристика основних принципів виховання.

Зміст процесу виховання. Системний підхід у структуруванні змісту національного виховання. Основні напрями національного виховання (моральне, громадянсько-патріотичне, розумове, естетичне, фізичне, валеологічне, трудове, екологічне, статево-гендерне, правове, економічне).

Самовиховання: сутність, методи і прийоми. Педагогічне керівництво самовихованням учнів. Концепція особистісно-орієнтованого виховання.

Методи виховання. Групи методів: формування свідомості особистості; організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки; стимулювання поведінки і діяльності; контролю, самоконтролю та самооцінки у вихованні.

Форми організації процесу виховання: позаурочна, позакласна та позашкільна виховна робота. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи. Колективні творчі справи.

Виховна взаємодія «вчитель-учень». Партнерство школи і сім'ї у вихованні учнів. Сім'я як соціально-педагогічне середовище. Форми і методи роботи школи з батьками учнів.

Учніське самоврядування, його види. Органи учнівського самоврядування. Демократичне управління і лідерство в учнівському самоврядуванні. Формальні та неформальні групи учнів.

Особистість у життєвому та професійному просторі

Соціально-психологічна структура особистості. Соціальні статуси: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий). Соціальні ролі: поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Соціальна позиція особистості.

Стать і тендер. Маскулінність. Фемінінність. Андрогінність. Тендерна ідентичність. Кризи тендерної ідентичності. Тендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Тендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм.

Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності). Вчитель як суб'єкт професійної діяльності.

Особистість вчителя та його педагогічна майстерність. Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне (емоційне) вигорання педагога.

Спілкування в педагогічній діяльності. Складові спілкування (комунікативна, перцептивна, інтерактивна). Бар'єри педагогічного спілкування.

Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Конфлікти в освітньому середовищі. Стили поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування).

Профілактика (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) педагогічних конфліктів. Медіація як форма врегулювання конфлікту.

Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивна і негативна) девіацій. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг. Мобінг. Ейджизм. Рівні девіантної поведінки. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху.

Управління в системі освіти. Управлінська діяльність. Лідерство, керівництво, супровід. Типологія лідерства. Стили керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний). Корпоративна (організаційна) культура.

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі тестових завдань (140 тестових завдань закритого типу). Для кожного тестового завдання запропоновано чотири варіанти відповідей, з яких лише один варіант є правильним. На виконання тестових завдань надається 180 хвилин. Оцінка за вступне випробування виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання. Мінімальна кількість набраних балів складає 100.

Таблиця переведення тестових балів предметних тестів ЄФВВ до шкали 100 – 200

Тестовий бал	Бал за шкалою 100 – 200	% набраних балів	Бал за шкалою 100 – 200	% набраних балів	Бал за шкалою 100 – 200
35	100	71	148	107	183,5
36	101	72	149	108	184
37	102	73	150	109	184,5
38	103	74	151	110	185
39	104	75	152	111	185,5
40	105	76	153	112	186
41	106	77	154	113	186,5
42	107	78	155	114	187
43	108	79	156	115	187,5
44	109	80	157	116	188
45	110	81	158	117	188,5
46	111	82	159	118	189
47	112	83	160	119	189,5
48	113,5	84	161	120	190
49	115	85	162	121	190,5
50	116,5	86	163	122	191
51	118	87	164	125	192,5
52	119,5	88	165	126	193
53	121	89	166	127	193,5
54	122,5	90	167	128	194
55	124	91	168	129	194,5
56	125,5	92	169	130	195
57	127	93	170	131	195,5
58	128,5	94	171	132	196
59	130	95	172	133	196,5
60	131,5	96	173	134	197
61	133	97	174	135	197,5
62	134,5	98	175	136	198
63	136	99	176	137	198,5
64	137,5	100	177	138	199
65	139	101	178	139	199,5
66	140,5	102	179	140	200
67	142	103	180		
68	143,5	104	181		
69	145	105	182		
70	146,5	106	183		

IV. ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: підручник. Київ, «Либідь», 2006. 424 с.
2. Башкір О. І., Васильєва С. О., Собченко Т. М. Дидактика : навч.-метод. посіб. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2016. 164 с. <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/20e61dc9-9daf-4b56-8735-2bc0e134500e/content>
3. Варій М. Й. Загальна психологія: [підр.для студ. вищ. навч. закл.] / Варій М.Й. – [3- те вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 1007 с.
4. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посіб.. К.: Видавничий центр «Академія», 3-є вид.. 2009. 576 с.
5. Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посібн. — К.: Каравела, 2005. - 280 с.
6. Загальна психологія. Теоретико-методологічні основи науки [Електронний ресурс]: Навч. посіб. / О. В. Ловка, Л. Л. Борисенко, Л. А. Колесніченко, Л. В. Музичко, А. В. Тімакова, Д. Г. Лавриненко / За заг. ред. О. В. Ловкої. — К.: КНЕУ, 2019. — 390, [2] с <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051700.pdf>
7. Загальна психологія. / За загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. Підручник. - 2-ге вид., переробл. і доп. - Вінниця: Нова Книга, 2004.-704 с https://document.kdu.edu.ua/info_zab/053_426.pdf
8. Курс лекцій з історії педагогіки. За заг. ред. А.В. Троцько. Харків : ХНПУ, 2008. 544 с.
9. Левківський М.В. Історія педагогіки. Київ : КНУ, 2021.
10. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: у 2-х кн.: підручник. Кн. І: Соціальна психологія особистості і спілкування. К.: Либідь, 2010. 448 с.
11. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: у 2-х кн.: підручник. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. К.: Либідь, 2010. 448 с.
12. Спілкування в педагогічному процесі : навч. посіб. / Гарькавець С. О., Волченко Л. П. Житомир : ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк», 2021. 100 с.
13. Хрестоматія з історії педагогіки: в 2-т. / за заг. ред. чл.-кор. НАПН України, д-ра пед. наук, професора А.В. Троцько. Харків: ХНАДУ, 2011